

להנשא, ולא גזרו על הארוסות משום הנשואות.

וגרושות מן האירוסין יכולות להנשא מיד, ונשואות לאחר שלשים יום בלבד.

ולא באתי לחלוק על רבי יהודה, אלא בדבר אחד.

שרבי יהודה מתיר לכולן להתארס, בין לגרושות ובין לאלמנות.

ואילו אני סבור חוץ מן האלמנה מן הנשואין, שבה אין אני סבור כרבי יהודה, אלא לא תתארס כל שלשים ימי אבלה. מפני מא-ב האיבול.

משום שלדעתי אסורה היא להתארס בזמן שלשים ימי האבל על בעלה כי יש שמחה באירוסין, ולא רק בנישואין [ואפילו בלא סעודה].

גמרא

והוינן בה: בשלמא לא תתייבם תוך שלשה חדשים, כי שמא מעוברת היא, ויהיה הולד בן קיימא, ואין היא זקוקה ליבוט, כי היא אשת אח שיש לו בנים, וקא פגע המייבם באיסור אשת אח, דאורייתא.

אלא לא תחלוץ — אמאי לא ?!

מדוע שלא תחלוץ, ותמתין שלשה חדשים, ואז, אם היא אינה מעוברת, או אם תפיל, היא תנשא לשוק מיד, על סמך החליצה.

לימא, האם תיהוי משנתנו תיובתא דרבי יוחנן, דאמר: חליצת מעוברת שמה חליצה!

וכן כל שאר הנשים לא יתארסו ולא ינשאו אחר מות בעליהן או אחר גירושיהן — עד שיהיו להן שלשה חדשים, כדי להבחין בין זרע הבעל הראשון לזרע הבעל השני.

כי אם תתחתן בפחות משלשה חדשים, ותלד שבעה חדשים לאחר הנישואין, לא נדע אם הולד הוא בן תשע חדשי הריון מהבעל הראשון, או שהוא בן שבעת חדשי הריון, מהבעל השני.

אחד בתולדות ואחד בעולות, אחד גרושות ואחד אלמנות, אחד נשואות ואחד ארוסות.

רבי יהודה אומר: הנשואות יתארסו מיד ולא ינשאו עד שלשה חדשים.

והארוסות, שלא נבעלו, ואין לחשוש להבחנה בין זרע הבעל הראשון לזרע הבעל השני ינשאו מיד.

חוץ מן הארוסות שביהודה, שיש חשש שנבעלו בעודן ארוסות, מפני שלבו של הארוס גם בה.

ביהודה היו מייחדים את החתן ואת הכלה בתקופה שאחר הקידושין, לפני מועד הכניסה לחופה, כדי שיהא לבו של החתן "גס" בה, שיהיה רגיל בה, ולא יבושו זה מזה בזמן בעילת מצוה, ולכן יש לחוש שמא יבעל אותה כשיתיחד עמה.

רבי יוסי אומר: גם אני סבור כרבי יהודה, שכל הנשים שמתו בעליהן כשהיו נשואות להם, יתארסו, ללא צורך בהמתנה, ולא גוזרים שלא יתארסו שמא ינשאו.

ואני אף מקיל יותר ממנו בענין הבחנה, שלדעתי מן האירוסין מותר להן אפילו

מזונות מנכסי בעלה, היות והיא זקוקה בהן ליבם, והוא אינו יכול לייבמה אז.

ואם יחלוץ לה היבם, שוב לא יגיע לה מזונות, והיא לא תוכל להנשא עד שלשה חדשים, ולכן תיקנו שלא יחלוץ לה תוך שלשה חדשים.

תינח נשואה שמגיע לה מזונות.

אבל **ארוסה גרושה**, שלא מגיע לה מזונות, ואין כאן חשש שאתה מצריכה כרוז שהיא כשרה לכהונה אם יתברר שאינה צריכה חליצה, שהרי היא פסולה לכהונה כגרושה — **מאי איכא למימר?** מדוע שלא תחלוץ תוך שלשה חדשים?

ומתרצת הגמרא תירוץ אחר:

אלא לא תחלוץ תוך שלשה חדשים **משום דרבי יוסי** —

דתניא: מעשה באדם אחד, שבא לפני רבי יוסי, אמר ליה: מהו לחלוץ ליבמה בתוך ג' חדשים למיתת הבעל?

אמר ליה רבי יוסי: לא תחלוץ.

אמר ליה: ותחלוץ, ומה בכך?!

קרא עליו רב יוסי מקרא זה: [דברים כה ז]

”ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו, ועלתה יבמתו השערה... וחלצה נעלו מעל רגלו.”

ומשמע: **הא אם חפוץ לייבם — יבם.**

כל העולה לייבום עולה לחליצה.

אבל כל שאינה עולה לייבום אינה עולה

ולכן אמרה משנתנו שלא תחלוץ כי חליצת מעוברת לא שמה חליצה?!

ותמהינן: **ולאו, מי, האם כבר לא אותביניה לרבי יוחנן, בתחילת הפרק, הלא זימנא?!**

ולמה לנו לחזור ולהקשות עליו גם ממשנתנו?

ומשנינן: **לימא, מהא נמי תיהוי תיובתא,** כדי שאם ימצא תירוץ לתיובתא ההיא, תשאר התיובתא מכאן.

ומשנינן: **לא.** מכאן אין תיובתא לדברי רבי יוחנן.

כי **הבא היינו טעמא** שלא תחלוץ תוך שלשה חדשים, כי **שמא יהא ולד בן קיימא,** ויתברר שאין חליצתה חליצה, והיא אינה פסולה לכהונה, **ונמצאת אתה מצריכה כרוז** כדי להכשירה לכהונה.

ותמהינן: **ונצרכה כרוז להכשירה לכהונה,** ומה בכך?!

ומשנינן: גזרו שלא תחלוץ, היות ויש לחוש **דלמא איכא איניש דהואי בחליצה, ולא הוי בהכרזה, ומפסלוח מן הכהונה.**

אלא שעדיין יש להקשות: **תינח אלמנה,** שכשירה לכהונה.

גרושה שפסולה לכהונה ואינה נפסלת בחליצה, שהרי היא כבר פסולה משעה שהתגרשה — **מאי איכא למימר,** מדוע שלא תחלוץ תוך שלשה חדשים?

ומשנינן: **משום דמפסיד לה היבם מזונות בחליצתה.**

כי מגיע לה במשך שלשה חדשים, לאכול

לחליצה.

להמתין עד שיתברר את מי מהשתיים קידש אחיו!?

ודוחה הגמרא את הדמיון בין הממתינה שלשה חדשים לבין ספק אחות יבמתו:

הכי השתא!? מהו הדמיון!?

התם, בספק אחות יבמתו, "עולה ליבום" היא נחשבת, שהרי **אם יבא אליה ויאמר דהא קידש אחיו**, הרי בת חליצה וייבום היא.

הכא, בממתנת שלשה חדשים, גם **אם יבא אליה ויאמר דהא לא איעברה**, — **מי משגח ביה בגילוי של אליהו, ויבמינן לה!**?

והרי כיון שתיקנו חכמים את תקנת ההמתנה של שלשה חדשים, תיקנוה בכל ענין, אפילו שודאי לנו שאינה מעוברת.

והראיה: **הא קטנה**, דודאי **לאו בת איעבורי היא**, **ואפילו הכי צריכה גם היא להמתין ג' חדשים**.

וכיון שבכל ענין היא אינה עולה ליבום תוך שלשה חדשים, היא גם אינה עולה לחליצה אז.⁽²⁾

וזו, שאינה עולה ליבום במשך שלשה חדשים, שמא יפגע באשת אחיו שיש לו בנים, אינה עולה אז לחליצה.⁽¹⁾

מתיב רב חיינא מהא דתניא: **הספקות — חולצות ולא מתיבמות**.

והוינן בה: **מאי ספקות?** באלו ספקות מדובר?

אילימא שהיה בהן **ספק קדושין** לאחיו המת — **אמאי לא מתיבמות?**

תתייבם, ואין בכך כלום!

שגם אם לא קידשה אחיו, יכול הוא לקחתה לאשה.

אלא לאו, **ספק בכגון שקידש אחיו אחת משתי אחות, ואינו יודע איזו מהן קידש**, שכל אחת אסורה על היבם מספק, שמא היא אחות יבמתו.

ואף על פי שאינה עולה ליבום, בכל זאת **קתני** שהרי היא **חולצת**, ולא מחייבים אותה

אסורות לעולם, התירו להן חכמים לחלוץ, לפי שמן התורה בנות יבום הן, ורק חכמים אסרו אותן. רש"י.

אלא שהוסיף רש"י גם את ספק צרת ערוה, שחולצת ולא מתייבמת מאותה סיבה.

ובהגהות הב"ח מפנה לעיין לעיל בדף ג א, שאומרת שם הגמרא כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.

ושם כתב רש"י "כל היכא דאמרינן חולצת ולא מתייבמת — משום ספיקא הוא".

והקשה שם רע"א בגליון הש"ס שמצינו חולצת ולא מתייבמת בחייבי לאוין ועשה, שאינם ספק [ושם זה דין תורה!].

1. ואין מכאן קושיה רבי יוחנן, האומר שחליצת מעוברת היא חליצה, ואילו כאן אנו אומרים שהיא אינה עולה לחליצה? —

היות שגם כאן, אם תחלוץ תהא חליצתה חליצה, אלא כל שאפשר להמתין עם החליצה עד שתהא ראויה לעלות ליבום יש לנו להמתין.

והראיה שמועילה חליצה גם במקום שאינה עולה ליבום, שהרי שנינו בכמה נשים שחולצות ולא מתייבמות, היכן שאי אפשר לייבמן. רש"י

2. והנשים שאמרו בהם חכמים שהן חולצות ולא מתייבמות, כגון אחות חלוצה ואחות זקוקה, כיון שאי אפשר אחרת, שאם לא יחלצו הרי הן

הרי אומר [יש לך ללמוד מכאן], כי הג' חדשים שאמרו חכמים שיש לה להמתין מלהנשא, נמנים משעת מיתת הבעל, ולא משעת חליצת היבם.

והוינן בה: מאי שנא, מדוע שונה ההמתנה לאחר חליצה, שהיא שלשה חדשים ממיתת הבעל, ולא משעת החליצה.

מההמתנה אחר קבלת הגט, שלדעת רב, צריכה המתגרשת להמתין שלשה חדשים אחר קבלת הגט, ואי אפשר למנות את שלשת החדשים משעת כתיבת הגט, אף על פי שכבר משעת הכתיבה אסור לבעלה להתייחד עמה, ואם התייחד עמה, הגט פסול.

דרב אמר: משעת נתינה של הגט צריכה להמתין שלשה חדשים.

ושמואל אמר: משעת כתיבה מונים אותם.

ולפי רב, יש לנו למנות את שלשת חדשי ההמתנה משעת החליצה, כמו שמונים שלשה חדשים מנתינת הגט.

ומשנינן: אמר רבא, החילוק בין ההמתנה לאחר החליצה להמתנה אחר הגט, נובע מכח קל וחומר, שיש לנו לעשות מהיתר היבום:

שהרי היבמה אסורה להתייבם תוך שלשה חדשים, שמה היא מעוברת בולד של קיימא, ואסורה על היבם באיסור כרת, של אשת אח שיש לו בנים.

ומשעברו שלשה חדשים, מותר לו ליבם לייבמה, על סמך הרוב של נשים שעוברין ניכר לשליש ימי העיבור. וזו שלא הוכר עוברת, אינה מעוברת.

תנו רבנן: יבמה שלשה חדשים הראשונים — נזונת היבמה מנכסים של בעל, לפי שבפרק זמן זה היא אינה יכולה להנשא לאחר, מחמתו. והוא כותב לה בכתובתה, שכל זמן שלא תנשא בגללו, יהיה לה הזכות לשבת בביתו ולאכול מזונות מנכסיו.

מכאן ואילך — אינה נזונת לא משל בעל ולא משל יבם. ואינה כשאר אלמנות, שמקבלות מזונות מנכסי בעלן המת היות ואינן נישאות לאחר מפני כבוד בעלן המת. אבל זאת אינה נישאת לאחר מחמת שהיא אגודה ליבם.

ואם עמד היבם בדין, שתבעתו היבמה בבית דין או יבם אותי או חלוץ לי, וברח —

נזונת משל יבם, שקונסים אותו על שברח.

ואם נפלה לפני יבם קטן, וצריכה להמתין לו עד שיגדל —

מזונות מיבם — ודאי לית לה.

אבל מזונות מנכסי הבעל — מאי? האם היא ניזונית משל הבעל כשהיא ממתנת ליבם הקטן עד שיגדל?

פליגי בה רב אחא ורבינא.

חד אמר: אית לה. וחד אמר: לית לה.

והלכתא: לית לה, משמאי קנסרה שתהיה במצב כזה שאינה יכולה להנשא, ואין לה מי שיוון אותה.

תנו רבנן: יבמה שחלצו לה אחים בתוך שלשה — צריכה להמתין שלשה חדשים מיום מיתת בעלה, ואסור לה להנשא מיד לשוק.

ואם חלצו לה לאחר ג' — אין צריכה להמתין אחר החליצה ג' חדשים.